

Gemeenteraad

Zitting van 12 februari 2019
Beheer en Realisatie - Omgevingszorg

2019_RAAD_00006 - Bidbook Land van Weerribben en Wieden; Poort naar Overijssel - besluitvormen

Auteur

Alex Dzuba

Overlegd met

Sjoerd Hamstra, Paul van den Berg, Bert Kleen, Marcel de Werd

Portefeuillehouder

B. Harmsma

Samenvatting

In heel Nederland zet het kabinet zich in voor een sterke samenleving en wordt gewerkt aan onze economie en toekomst, voor al onze regio's. Het kabinet wil graag in partnerschap met de regio's gezamenlijk opgaven aanpakken. Samen met regionale overheden, bedrijfsleven, kennis-instellingen en maatschappelijke organisaties worden zo de regio's en daarmee de samenleving versterkt. Het regeerakkoord stelt hiervoor een budget ter beschikking van € 950 miljoen voor de jaren 2018 tot en met 2022: de Regio Envelop.

De gemeente heeft samen met de provincie verzocht om een bijdrage van het rijk vanuit de eerste tranche. Dit verzoek is helaas niet gehonoreerd. De provincie is bereid de aanvankelijke bijdrage te handhaven. We stellen voor ook de gemeentelijke bijdrage te handhaven zodat een groot deel van de maatregelen en projecten toch kan worden gerealiseerd.

Beschrijving

Inleiding

Volgens verwachting zal de groei van het aantal internationale gasten de komende jaren substantieel zijn. Dit betreft een autonome ontwikkeling.

NBTC, 2018: *"De toerismesector groeit hard, naar verwachting bereikt het aantal binnen- en buitenlandse toeristen en recreanten dat Nederland ontvangt recordhoogtes richting 2030. Het aantal internationale toeristen groeit mogelijk met minimaal 50%, van 18 miljoen in 2017 naar 29 miljoen in 2030 en het aantal binnenlandse toeristen groeit naar verwachting met 27%, van 24 miljoen in 2017 tot bijna 31 miljoen in 2030".*

Deze groei noodzaakt tot het treffen van maatregelen, die het draagvermogen, het domein en de verantwoordelijkheid van de gemeente Steenwijkerland en de provincie Overijssel te boven gaan. Het betreft maatregelen op het vlak van visitorsmanagement plus nieuwe vormen van verblijf en verlenging verblijfsduur, vervoer en transport met en door het bedrijfsleven, met als belangrijke doelstelling om een goede balans te zoeken tussen toerisme en leefbaarheid in ons gebied. Daarnaast gaat het ook om bredere kennis over doelgroepen en hun voorkeuren met ondersteuning van onderwijs en onderzoek en een bredere benadering van Giethoorn in de directe en indirecte omgeving, zoals het Nationaal Park Weerribben-Wieden en de Hanzesteden. Wij hebben deze aanpak vertaald in het bidbook Land van Weerribben en Wieden; Poort naar Overijssel dat op 27 juni 2018 is aangeboden aan gedeputeerde Van Hijum en diverse gemeenten binnen de Regio Zwolle.

Als antwoord op de Regio Envelop van het rijk heeft de provincie Overijssel richting het rijk de ambitie aangegeven om als provincie voor de komende jaren € 210 miljoen extra te willen investeren om samen met rijk en regio's werk te maken van de gezamenlijke opgaven. Dit is omschreven in het document Kansen in Overijssel. Het Kabinet is daarmee uitgenodigd met gelijkwaardige cofinanciering te participeren en samen te investeren in Kansen in Overijssel en de Kracht van Oost-Nederland. In Kansen in Overijssel staat de opgave in Giethoorn genoemd. Het Holland City concept is hierin niet opgenomen maar wel, met verwijzing naar Holland City, het voorstel om samen met rijk en betrokken lokale, regionale en landelijke partijen Giethoorn als proeftuin te selecteren voor het ontwikkelen van een strategie voor duurzaam beleefbare toeristische hotspots buiten Amsterdam.

Voorstel

1. Kennis te nemen van het besluit van het kabinet om de RegioDeal Giethoorn niet te honoreren.
2. In te stemmen met de nu voorliggende bestedingsrichting van de maatregelen uit het Bidbook, op basis van de middelen die door de provincie en uw raad beschikbaar zijn gesteld.

Argumenten

Toerisme is in de periode 2010-2015 belangrijker geworden voor de Nederlandse economie. De bijdrage aan de bruto toegevoegde waarde steeg van 3,0 naar 4,3 procent. Jaarlijks zorgen toerisme en recreatie voor zo'n € 72,7 miljard aan bestedingen in ons land waarvan € 30 miljard door inkomend toerisme. De gastvrijheidssector in Nederland biedt werk en inkomen aan zo'n 700.000 mensen en vertegenwoordigt daarmee ruim 7% van de beroepsbevolking. In Steenwijkerland werkt 15% van de beroepsbevolking in de vrijetijdseconomie. De werkgelegenheid zal naar verwachting verder kunnen stijgen naar 17% door de groeiende stroom internationale gasten.

Het is nodig om in Giethoorn meer balans te krijgen tussen toerisme en leefkwaliteit. Dit vraagt om een lokale- en regionale aanpak. Giethoorn is geen Amsterdam en de problematiek verschilt, maar er zijn ook veel overeenkomsten. Zoals Amsterdam de toeristen meer wil spreiden, willen we dat in Giethoorn ook. En er zijn veel mogelijkheden om een aantrekkelijk aanbod te bieden aan de toerist zowel binnen de gemeente als in de omliggende regio.

De opgave voor de gemeente Steenwijkerland is om de groeiende belangstelling van buitenlandse én binnenlandse bezoekers in en om Giethoorn te combineren met een gezond en toekomstbestendig leefklimaat voor bewoners, bezoekers, flora én fauna. Wij streven naar spreiding van de toeristen over de hele regio zodat de druk op Giethoorn over een groter gebied wordt verdeeld.

In de programmabegrotingen 2018-2021 en 2019-2022 zijn onder andere maatregelen opgenomen in het kader van de Gebiedsgerichte aanpak Giethoorn en Bidbook Land van Weerribben en Wieden die noodzakelijk zijn om de traditionele gastvrijheid van Giethoorn te blijven waarborgen. Het betreft meervoudige maatregelen op het vlak van:

- visitorsmanagement (Poorten, parkeren, bewegwijzering en veiligheid)
- nieuwe vormen van verblijf en verlenging van verblijfsduur, vervoer en transport met en door het bedrijfsleven
- bredere kennis over doelgroepen en hun voorkeuren met ondersteuning van onderwijs en onderzoek en een bredere benadering van Giethoorn in de directe en indirecte omgeving, zoals bijvoorbeeld het benutten van het Nationaal Park Weerribben-Wieden en de Hanzesteden
- een doeltreffende marketing door het lokale en regionale bedrijfsleven, stichting Weerribben en Wieden, MarketingOost en het Nederland Bureau voor Toerisme en Congressen (NBTC).

Door een combinatie van werken, wonen, recreëren, veiligheid en sociale kwaliteit blijft Giethoorn ook op de langer termijn aantrekkelijk voor bezoekers en prettig om te wonen. De bijzondere natuur- en cultuurkwaliteiten van het gebied worden daarbij gewaarborgd.

Bidbook Land van Weerribben en Wieden; Poort naar Overijssel

Op 13 november 2018 heeft uw raad de programmabegroting 2019-2022 vastgesteld. Hierin staan maatregelen genoemd om onder andere het aantal toeristen beter te spreiden over de gemeente Steenwijkerland, maar ook over de omliggende regio en over het jaar. Het gaat hierbij om de volgende maatregelen:

Leefbaarheid

- Optimalisering provinciale Beulakerweg;
- Ontsluiting Kerkweg en verbinding Giethoorn Noord-Zuid;
- Oude ambachten in stand houden (punterbouwers, rietsnijders en vissers);
- Verlichting bruggen langs dorpsgracht;
- Kernenroute openbaar vervoer.

Spreiding

- Intercity station Steenwijk geschikt maken voor de 'Poort naar Overijssel';
- Kwaliteitsimpuls routenetwerk en Koloniën van Weldadigheid (fietspaden);
- P+R parkeergelegenheid nabij A32 en A6;
- Ontwikkeling verblijfsresort;
- Nationale Park Weerribben-Wieden: realiseren van een 'Wetlands Visitor Centre' en productinnovatie.

Bij het merendeel van de maatregelen spelen ook aspecten van werkgelegenheid een grote rol.

De totale investering bedraagt € 135 miljoen. Voor de bijdragen van de overheden is uitgegaan van € 5,5 miljoen door de gemeente, € 6,4 miljoen door de provincie en € 11,5 miljoen door het rijk.

Subsidieaanvraag

In augustus van dit jaar hebben wij, in nauw overleg met de provincie, de onderdelen van het Bidbook nader verkend en uitgewerkt. Dit heeft eind augustus 2018 geresulteerd in een definitieve subsidieaanvraag bij de provincie (€ 6,4 miljoen) en het rijk (€ 11,5 miljoen). Op 28 augustus 2018 delen Gedeputeerde Staten van Overijssel ons mee, dat zij bereid zijn maximaal € 6,4 miljoen bij te dragen, onder voorbehoud van goedkeuring door het kabinet en Provinciale Staten.

Op 16 november 2018 heeft het kabinet ons laten weten dat zij een keuze moest maken uit 88 voorstellen waarvan er 12 konden worden gehonoreerd. Het kabinet vond van de RegioDeal Giethoorn dat de meervoudigheid van de opgave onvoldoende was vormgegeven. Na het besluit van het kabinet zijn wij in overleg getreden met de provincie Overijssel. Gezamenlijk hebben wij geconcludeerd dat een eventuele honorering in de tweede tranche RegioDeals medio 2019 een moeizame zaak wordt.

Kanttelingen en risico's

Alle maatregelen moeten nog worden uitgewerkt. Er zijn op dit moment geen aanvullende opmerkingen te maken en risico's aan te geven.

Duurzaamheid en social return

Er wordt ruim rekening gehouden met duurzaamheid c.a., overeenkomstig de uitgangspunten van de programma's Mijn Steenwijkerland en Duurzaamheid in het coalitieakkoord 2018 - 2022. In de voorgestelde ontwikkelingen zal duurzaamheid een centrale plek innemen, zoals bij de aanleg van transferia en ontwikkelingen binnen het Nationaal Park Weerribben-Wieden. Hierbij zal in ieder geval worden onderzocht de mogelijkheden voor daken met zonnepanelen, groene daken, toepassing van biobased materiaal (hernieuwbaar materiaal van biologische oorsprong), oplaadmogelijkheden voor

elektrische auto's, gebruikmaken van biomassa als energiebron alsmede toename van boten met een elektromotor. Over de eventuele vestiging van een waterstof tankstation in de gemeente Steenwijkerland wordt overlegd met mogelijke partijen. Slimme mobiliteit is aan de ontwikkelingen gekoppeld.

Financiële toelichting Hoe verder?

In de programmabegrotingen 2018 - 2021 en 2019 - 2022 heeft u een kleine € 13 miljoen beschikbaar gesteld voor de gebiedsgerichte aanpak van Giethoorn en de uitvoering van projecten in het kader van het Bidbook.

Wij hebben besloten dat het belangrijk is te starten met het treffen van maatregelen. Wij stellen u daarom voor de door uw raad beschikbaar gestelde middelen ook zonder rijksparticipatie in te gaan zetten.

Dit hebben wij inmiddels ook voorgelegd aan Gedeputeerde Staten. De provincie Overijssel deelt onze urgentie én ambitie voor een optimale combinatie van werkgelegenheid en leefbaarheid in en om Giethoorn. Ook zij menen dat het treffen van maatregelen zeer noodzakelijk is.

Gedeputeerde Staten hebben op 8 januari 2019 besloten een voorstel aan Provinciale Staten voor te leggen om € 6,4 miljoen beschikbaar te stellen voor het programma Leefbaar Giethoorn e.o. 2019-2021. Hiervan kan € 1.191 miljoen worden gedekt uit de lopende programma's Decentralisatie uitkering Verkeer en Vervoer - DuVV 2019 en KoersdocumentFiets. Daarnaast wordt aan Provinciale Staten voorgesteld € 5,209 miljoen te dekken uit de gereserveerde middelen voor Kansen in Overijssel.

Bestedingsrichting

Een aantal projecten zijn echter niet op zeer korte termijn te realiseren nu de rijksfinanciering is weggefallen. Het gaat hier onder andere om de veiligheid en toegankelijkheid van de provinciale Beulakerweg, de transferia en de spreiding toerisme door optimalisering openbaar vervoer. Ook zijn wij hierbij afhankelijk van andere opdrachtgevers, zoals het rijk, de provincie en ondernemers. De maatregelen blijven voor ons echter van belang waarbij onderzoek vereist is naar alternatieve financieringsmogelijkheden.

De volgende maatregelen kunnen nu tot uitvoering worden gebracht, waardoor wij in staat zijn een groot deel van onze ambitie te realiseren.

		Derden	Gemeente		Provincie		Totaal
		€	Regulier	Extra	Regulier	kansen in	€
			€	€	€	OV	
A	Visitor- en bestemmingsmanagement	6.850.000	7.401.030	2.114.000		2.236.000	18.601.030
1	Gebiedsgerichte aanpak leefbaar Giethoorn; vergunningstelsel, handhaving, bestemmingsmanagement, openbare						

	ruimte Jonenweg, parkeren bewoners en bezoekers, reconstructie Binnenpad en openbare verlichting						
2	Intercity station geschikt maken voor De poort naar Overijssel						
3	Veiligheid en toegankelijkheid provinciale Beulakerweg						
4	Autoluwmaken Kerkweg en ontsluiting Noord-Zuid (verkeercirculatie en leefbaarheid)						
5	Transferia nabij A32 en A6; planvorming en netwerkorganisatie starten						
		€	€	€	€	€	€
B	Hoogwaardig verblijf en beleving	3.600.000	80.000	2.061.000	1.191.000	1.823.000	8.755.000
6	Onderzoek gele vlek en infrastructurele voorzieningen						
7	Verbetering bereikbaarheid Koloniën van Weldadigheid en optimalisatie route-netwerk (fietspaden) in Steenwijkerland						
8	Spreiding toerisme door optimalisering openbaar vervoer in afwachting van nieuwe vervoersconcessies. Voorbereidingen vervoersconcept starten						
		€		€		€	€
C	Aantrekkelijk Giethoorn e.o.	2.112.500		1.325.000		1.150.000	4.587.500
9	Realiseren loswal als sociaal economisch scharnierpunt						
10	Ondersteunende maatregelen voor instandhouding oude ambachten (riettelers, punterbouwers, vissers) en ontwikkeling Experience Center Oude Ambachten						
11	Product Innovatie PMPC						

	2019-2020; initiatief ondernemers						
12	Wetlands Visitors Centre Weerribben Wieden; initiatief derden, waaronder mogelijk Staatsbosbeheer						
		€	€	€	€	€	€
	Eindtotalen	12.562.500	7.481.030	5.500.000	1.191.000	5.209.000	31.943.530

In de meerjarenbegrotingen 2018 - 2021 en 2019 - 2022 heeft u € 7,5 miljoen beschikbaar gesteld in het kader van de gebiedsgerichte aanpak Giethoorn en € 5,5 miljoen voor de uitvoering van het Bidbook. Wij stellen u voor in te stemmen met de nu voorliggende bestedingsrichting, waarbij de bijdragen van de gemeente ongewijzigd blijven.

Voor de overige projecten is het noodzakelijk dat wij op termijn een extra beroep doen op de provincie, Rijk en derden voor bijdragen.

Vorbereiding vervolgprojecten

Het groeiend aantal internationale gasten is niet alleen voor Giethoorn een uitdaging. Het was voor het Nederland Bureau voor Toerisme en Congressen (NBTC) de reden om het HollandCity-concept te ontwikkelen. Een selectie van bijzondere verhaallijnen moet de gast verleiden tot het bezoeken van meer regio's dan alleen Amsterdam.

Op de eerste Nationale Toerisme Top in Deventer van 10 oktober 2018 werd het Perspectief 2030 - Bestemming Nederland gepresenteerd. Hierin geeft het NBTC aan hoe de groeiende toeristendruk gecombineerd kan worden met een toekomstbestendig en duurzaam leefklimaat. Een belangrijke constatering van het NBTC is dat marketing langzamerhand moet worden vervangen door bestemmingsmanagement.

Ze onderscheidt 5 thema's waar nationaal, regionaal en lokaal aan gewerkt moet worden, te weten:

- lusten en lasten in balans
- Nederland overal aantrekkelijk
- toegankelijk en bereikbaar
- verduurzaming moet
- een gastvrije sector.

In de kamerbrief van 28 november 2018 van de staatssecretaris voor Economische zaken, mevrouw Keijzer, staat vermeld dat zij de doelstellingen voor het NBTC gaat aanpassen naar het bereiken van spreiding van toeristen in plaats van het binnenhalen ervan. Dit is in lijn met de ambitie van onze gemeente.

De Raad voor de Infrastructuur en Leefomgeving publiceert in het tweede kwartaal van 2019 een advies aan het kabinet over toerisme in relatie tot de leefomgeving. De Raad vindt het belangrijk dat er een samenhangend nationaal perspectief komt om de toerisme- en recreatiesector te verbinden met de omgevingskwaliteit, zowel in het stedelijk als landelijk gebied en in groei- en krimpregio's.

Wij gaan er op dit moment van uit dat zowel de agenda van de staatssecretaris van Economische Zaken als het advies van de Raad voor de Infrastructuur en Leefomgeving kansen bieden voor de gemeente Steenwijkerland waarbij binnen afzienbare tijd vervolgprojecten kunnen worden voorbereid en gestart. Ook de transferia en de spreiding van de toerist, niet alleen over de weg maar ook over

water, bieden aanknopingspunten voor een verder onderzoek en uitwerking. Dit geldt ook voor de spreiding van de toeristen door optimalisering van het openbaar vervoer.

Wij gaan in overleg met de provincie en het rijk. Onze wensen zullen wij ook onder de aandacht brengen van leden van de vaste kamercommissie Economische Zaken en Klimaat.

Participatie en communicatie

Zoals bekend werkt de gemeente sinds november 2017 met inwoners en ondernemers samen in de gebiedsgerichte aanpak Giethoorn. In vier werkgroepen, met daarin vertegenwoordigers van Giethoorn Onderneemt, 't Gieters Belang en de gemeente hebben we ons gezamenlijk gebogen over de thema's Verkeer, Varen, Verblijven en Overnachten en Openbare ruimte. Dit heeft geresulteerd in 36 kortetermijn maatregelen. In de brief van 5 april 2018 hebben wij u daarover geïnformeerd.

Tijdens een presentatie op 12 juni 2018 hebben wij u verder geïnformeerd over de vervolgstappen. De vier werkgroepen adviseren over actueel beleid op gebied van onder andere bootverhuur- en vaarbeleid, overnachtingsmogelijkheden en maatregelen zoals dynamisch parkeren. Daarnaast wordt een ontwerp voorbereid voor de herinrichting van de openbare ruimte langs de dorpsgracht.

Inmiddels is ook een vijfde werkgroep actief om de toekomstvisie Giethoorn vorm te geven. Onderdeel van deze visie zal ook het toekomstig gebruik van de Gieterse polder zijn. Voor het maken van de toekomstvisie wordt op dit moment een plan van aanpak opgesteld. Uitgangspunt is een toekomstvisie met draagvlak in Giethoorn. Ook hebben wij in december 2018 een informatiebijeenkomst georganiseerd over het bootverhuur- en vaarbeleid. Onlangs bent u hierover met een brief geïnformeerd. Begin 2019 worden alle inwoners en ondernemers uitgenodigd voor een informatiemarkt over alle thema's die spelen. De bedoeling is dat inwoners en ondernemers zelf input kunnen leveren voor deze bijeenkomsten.

Eén van de activiteiten van de Stichting Weerribben Wieden betreft het opstellen van een visie Recreatie en Toerisme, samen met de gemeente.

Ook bij de uit te voeren maatregelen buiten Giethoorn worden bewoners, belangenverenigingen en ondernemers met behulp van verschillende media betrokken bij de voortgang. De stichting Weerribben en Wieden en stichting Steenwijk Vestingstad zullen door ons op korte termijn worden betrokken bij de voortgang.

Uitvoering en planning

- In februari 2019 besluitvorming door Gedeputeerde Staten, Provinciale Staten en de gemeenteraad.
- Uitwerking van diverse projecten vanaf februari 2019.

Besluit

Beslispunt 1

De gemeenteraad besluit kennis te nemen van het besluit van het kabinet om de RegioDeal Giethoorn niet te honoreren.

Beslispunt 2

De gemeenteraad besluit dat voor de uit te voeren maatregelen, de in de programmabegroting 2019 - 2022 beschikbaar gestelde bijdragen voor de uitvoering van het Bidbook niet te wijzigen, te weten een bedrag van € 5.500.000 miljoen.

De definitieve financiële consequenties als gevolg van aanpassingen van incidentele / structurele aard en eventuele aanpassingen in de planning worden in de Perspectiefnota verwerkt.

Beslispunt 3

De gemeenteraad besluit in te stemmen met de nu voorliggende bestedingsrichting van de maatregelen uit het Bidbook en wel de volgende:

- Intercity station geschikt maken voor De poort naar Overijssel
- Autoluwmaken Kerkweg en ontsluiting Noord-Zuid (verkeercirculatie en Leefbaarheid
- Onderzoek locatie gele vlek en infrastructurele voorzieningen
- Verbetering bereikbaarheid Koloniën van Weldadigheid en optimalisatie routenetwerk (fietspaden) in Steenwijkerland
- Realiseren loswal als sociaal economisch scharnierpunt
- Ondersteunende maatregelen voor instandhouding oude ambachten (riettelers, puntenbouwers, vissers) en ontwikkeling Experience Center Oude Ambachten.

Beslispunt 4

De gemeenteraad besluit onderstaande maatregelen nader te verkennen en uit te werken, waarbij het noodzakelijk is hierbij ook de provincie, het rijk en derden volledig te betrekken.

- Veiligheid en toegankelijkheid provinciale Beulakerweg
- Transferia nabij A32 en A6; planvorming en netwerkorganisatie starten
- Spreiding toerisme door optimalisering openbaar vervoer in afwachting van nieuwe vervoersconcessies. Voorbereidingen vervoersconcept starten
- Product Innovatie PMPC 2019-2020; initiatief ondernemers
- Wetlands Visitors Centre Weerribben Wieden; initiatief derden, waaronder mogelijk Staatsbosbeheer.